

Mál nr. 377/2021**M og
Erlend váttryggingafélög V vegna starfsörorkutryggingar.****Takmörkun ábyrgðar váttryggingafélags og uppsögn váttryggingarsamnings vegna líkamstjóns 18. mars 2021.****Gögn.**

Málskot, móttakið 6. október 2021, ásamt fylgigögnum.

Bréf f.h. V, dags. 5. nóvember 2021, ásamt „claim form“ dags. 23. apríl 2021.

Málsatvik.

Í málskoti er gerð grein fyrir tjónsatviki sem varð 18. mars 2021 þegar M féll úr stiga við vinnu sína og hlaut við það eymsli í hálsliðum, öxl og hendi vinstra megin. M var óvinnufær frá þeim degi til 30. september 2021 vegna afleiðinga þessa atviks og sótti bætur til V með tjonstilkynningu dags. 23. apríl 2021. M sótti um váttryggingu hjá V með umsókn til Tryggingamiðlunar Íslands dags. 13. nóvember 2019 og svaraði þar spurningum um heilsufar sitt og aðstæður. Váttrygging var gefin út af hálfu V í kjölfar þess frá 20. nóvember 2019 og af gögnum málsins má ætla að hún hafi verið endurnýjuð einu sinni síðan og því verið í gildi 18. mars 2021. Viðbrögð V við kröfu M um bætur voru hins vegar þau að segja upp váttryggingunni frá upphafsdegi hennar og endurgreiða iðgjöld sem því nemur og vísuðu V til þess að M hefði ekki gefið réttar upplýsingar um heilsufar sitt á umsókn um váttryggingu í upphafi. Nánar tiltekið að M hafi ekki gefið réttar upplýsingar um bakverki sína, lyf við þeim og sjúkrahús- eða læknisheimsóknir vegna þeirra. V hafa hafnað bótaskyldu vegna tjóns M hinn 18. mars 2021 og vísar til þess að með því að segja váttryggingunni upp frá upphafi hafi hún ekki verið í gildi þegar tjónið varð.

M telur sig eiga rétt til bóta og telur váttryggingu sína hafa verið í fullu gildi þegar hann varð fyrir líkamstjóni 18. mars 2021 og eigi hann því rétt á bótum í samræmi við váttryggingarsamning. M mótmælir því að upplýsingar sem hann hafi gefið um heilsufar sitt í umsókn um váttryggingu hafi verið ófullnægjandi og vísar til þess að hann hafi svarað því játandi á sömu umsókn að hann hefði fundið fyrir vandamálum tengdum hrygg. Einnig hafi hann upplýst um hæð og þyngd og þannig talið að hann hefði fengið váttryggingu með iðgjöldum sem hæfðu áhættu V. M vísar því á bug að hann hafi sviksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína eða með öðrum hætti skv. 19. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004. Einnig vísar M til þess að meiðsli sem hann hlaut 18. mars 2021 séu ekki í tengslum við þær upplýsingar um heilsufar sem V telji að hann hafi vanrækt að veita upplýsingar um. M vísar til ummæla í dómi Landsréttar í máli nr. 24/2020 þar sem komi fram í 24. mgr. dómsins að þær upplýsingar sem ágreiningur er um hvort váttryggðir hafi veitt með réttum hætti varða ekki afleiðingar tjónsatburðar þá skipti þær ekki máli við mat á því hvort skilyrði 83. gr. laga um váttryggingarsamninga séu uppfyllt varðandi takmörkun ábyrgðar váttryggingarfélags vegna upplýsingaskyldu váttryggðs.

V hafa, eins og áður segir, hafnað því að greiða bætur til M og vísar til þess að félögin hafi ekki fengið réttar upplýsingar um áhættu þegar M sótti um váttryggingu í nóvember 2019. Þar vísa V til þess að M hafi vanrækt að gefa upplýsingar um sjúkrahúsdvöl sína frá 16.-20. mars 2015 vegna alvarlegra bakverkja, læknskómu 17. janúar 2017 vegna bakverkja og beiðni M um bólgueyðandi lyf vegna bakverkja hinn 22. ágúst 2019. V telur að M hafi ekki sagt satt og rétt frá um heilsufar sitt þrátt fyrir áminningu þar um í umsókn um váttryggingu og í 19. gr. laga um váttryggingarsamninga og ef V hefðu fengið réttar upplýsingar þá hefði umsókn um váttryggingu verið hafnað. Þess vegna líta V þannig á að váttrygging hafi aldrei tekið gildi og hafi því ekki verið í gildi hinn 18. mars 2021. V telja að atvik í Ldr. 24/2021 hafi verið ólík atvikum þessa máls þar sem V haldi því fram að váttryggingin hafi aldrei verið gild og eigi tilvísun til dómsins og umfjöllunar um 83. gr. laga um váttryggingarsamninga því ekki við. Einnig telur V að ef lítið sé þannig á að váttryggingin hafi verið í gildi séu skilyrði um slys á bls. 10 í váttryggingarskírteini ekki uppfyllt þar sem ekki hafi verið um skyndilegan, óvæntan, óvenjulegan, sérstakan og utanaðkomandi atburð að ræða þegar M féll úr stiga hinn 18. mars 2021.

Álit.

Af gögnum málsins verður ekki annað ráðið en að váttrygging sú sem M gerði samning um að kaupa í nóvember 2019 hafi verið persónutrygging í skilningi 3. mgr. 1.gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004, nánar tiltekið heilsutryggingu með uppsagnarrétti. Um váttrygginguna gilda gildir því XII. kafli laga um váttryggingarsamninga, en ekki ákvæði laganna um skaðatryggingar, t.d. 19. gr. þeirra sem bæði M og V hafa vísað til í gögnum til nefndarinnar.

Í málinu er í fyrsta lagi ágreiningur um hvort heilsutrygging M hafi verið í gildi á tjónsdegi hinn 18. mars 2021. Í 76. gr. laga um váttryggingarsamninga kemur fram að heimild váttryggingarfélags til þess að slíta váttryggingarsamningi á váttryggingartímabili sé bundið við að skilyrði 84. gr. laganna séu uppfyllt og ef um slysa- og sjúkratryggingu sé að ræða er einnig vísað til 3. mgr. 120. gr. laganna um vanrækslu upplýsingaskyldu vegna bótakröfu sem og er heimild til uppsagnar ef fyrir hendi eru sérstök atvik sem skýrlega eru tilgreind í váttryggingaskilmálum. Ekki verður séð af gögnum málsins að V hafi vísað til slíkra sérstakra atvika við uppsögn váttryggingarsamnings eða að skilyrði 3. mgr. 120. gr. laganna um upplýsingaskyldu vegna bótakröfu eigi við í málinu. Verður því að líta til 84. gr. laganna, en þar kemur fram að váttryggingafélög hafi rétt til að segja upp váttryggingu með 14 daga fyrirvara ef upplýsingaskylda hefur verið vanrækt og sú vanræksla váttryggðs telst ekki óveruleg. Ef váttryggður hefur sviksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína getur váttryggingafélag slitið váttryggingunni án fyrirvara. Ákvæðið gerir einnig ráð fyrir upplýsingaskyldu váttryggingarfélags við þessar aðstæður þannig að félagið verður að gera váttryggðum grein fyrir möguleikum hans að fá sömu váttryggingu með öðrum iðgjöldum eða aðra váttryggingu ef réttar upplýsingar hefðu verið veittar. Af ákvæði 84. gr. laga um váttryggingarsamninga verður ekki ráðið að uppsögn váttryggingar hafi þau réttaráhrif að hægt sé að líta svo á að váttrygging hafi aldrei tekið gildi heldur er uppsögn bundin 14 daga uppsagnarfresti eða fyrirvaralausum slíkum ef váttryggður hefur sviksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína. Þetta þýðir að réttaráhrif uppsagnar geta fyrst komið til þegar uppsögn á sér stað en ekki afturvirkir eins og V hafa haldið fram.

Í öðru lagi er ágreiningur um hvort M hafi vanrækt upplýsingaskyldu sína og gilda um það bæði ákvæði 84. gr. laga um váttryggingarsamninga varðandi heimild til uppsagnar váttryggingarsamnings til framtíðar, sem og ákvæði 83. gr. varðandi heimild váttryggingarfélaga til að takmarka ábyrgð sína skv. gildandi váttryggingarsamningi. Í ákvæðunum er gerður greinarmunur á því hvort váttryggður vanrækir upplýsingaskyldu sína sviksamlega eða með þeim hætti að ekki teljist óverulegt. Ef vanrækslan er óveruleg hafa váttryggingafélög hvorki heimild til uppsagnar váttryggingarsamnings eða takmörkunar ábyrgðar vegna vanrækslu á upplýsingaskyldu váttryggðs við töku váttryggingar.

Í þessu máli reynir á hvort M hafi, með svörum sínum á umsókn um váttryggingu dags. 13. nóvember 2019, sviksamsamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína skv. 1. mgr. 83. eða 1. mgr. 84. gr. laga um váttryggingarsamninga eða hvort hann hafi vanrækt upplýsingaskyldu sína í þeim mæli að ekki telst óverulegt skv. sömu 1. mgr. 84. gr. laganna og 2. mgr. 83. gr. hennar. Við mat á því verður að líta til þess að M svaraði játandi spurningu á umsókn þeirri sem V lögðu fyrir hann um vandamál í hrygg. M upplýsti um tiltekin atvik því tengt en V hefði verið í lófa lagið að kanna betur heilsufar M vegna þessa og þegar lítið er til annarra upplýsinga í umsókn M verður að telja að svör M feli í besta falli í sér óverulega vanrækslu á upplýsingaskyldu. Einnig má vísa til túlkunar Landsréttar á orsakasamhengi í tengslum við túlkun á 2. mgr. 83. gr. laga um váttryggingarsamninga í máli réttarins nr. 24/2020. Af þessu leiðir að sviksamleg vanræksla er ekki talin hafa átt sér stað í skilningi 1. mgr. 83. gr. laga um váttryggingarsamninga né heldur heimild til uppsagnar váttryggingarsamnings án fyrirvara eða með 14 daga fyrirvara í skilningi 1. mgr. 84. gr. laganna.

Váttrygging M var því í gildi þegar hann varð fyrir líkamstjóni 18. mars 2021 og geta V ekki takmarkað ábyrgð sína í skilningi 83. gr. laga um váttryggingarsamninga vegna þess atviks.

Eftir stendur þá þriðji og síðasti þáttur ágreinings í málinu sem hverfist um það hvort skilyrði váttryggingarsamnings um slysa sé uppfyllt, þ.e. hvort um skyndilegan, óvæntan, óvenjulegan, sérstakan og utanaðkomandi atburð að ræða hafi verið að ræða þegar M féll úr stiga hinn 18. mars 2021 og féll á jörðina með þeim afleiðingum að hann missti meðvitund og hlaut meiðsli m.a. á vinstri hluta líkama, hálsliðum, öxl og hendi. Lýsing M sjálfs af atvikum byggir á því að stigi hafi runnið undan honum og við það hafi hann fallið á jörðina með fyrrnefndum afleiðingum. Verður með hliðsjón af dómaframkvæmd Hæstaréttar Íslands um túlkun á því hvað telst til slyss í váttryggingaréttarlegum skilningi, t.d. dómi réttarins í máli nr. 412/2011, að leggja til grundvallar að M hafi hlotið líkamstjón vegna skyndilegra óvæntra, óvenjulegra, sérstakra og utanaðkomandi atburða. Ekkert liggur fyrir um að rekja megi líkamstjón M til sjúkdóms eða annars innra ástands hans. Telst M því eiga rétt á fullum bótum úr starfsörorkutryggingu sinni hjá V.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum úr starfsörorkutryggingu sinni hjá erlendu váttryggingafélagunum V vegna líkamstjóns síns 18. mars 2021 og skilyrði til uppsagnar váttryggingarinnar eru ekki fyrir hendi.

Reykjavík, 30. nóvember 2021.

Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögm.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.